

Afweging voor praktijkhouder én waarnemer

Waarnemen of in loondienst?

De ene waarnemend huisarts vindt het heerlijk om in verschillende praktijken voor kortere tijd te werken, de andere wil juist meer aarden in één praktijk, maar kiest (nog) niet voor het praktijkhouderschap. In dat laatste geval is het vaak aan te raden om in loondienst te gaan, zegt LHV-jurist David Renkema. Dat voorkomt problemen met de Belastingdienst. En het betekent zeker niet alle vrijheid en zelfstandigheid opgeven, stelt LHV-beleidsmedewerker Anke de Boer. 'Als je als praktijkhouder en aankomend hidha maar tijdig in gesprek gaat over de wensen en mogelijkheden van beide kanten.'

TEKST: BERBER BIJMA

De politieke richting is onmiskenbaar: de overheid wil het aantal zzp'ers, onder andere in de zorg, terugdringen. De Wet DBA wordt mogelijk op zeker moment gehandhaafd (zie kader: Wet DBA - hoe zat het ook alweer?). Voor waarnemend huisartsen en de praktijkhouders die hen inhuren betekent het dat ze zich moeten bezinnen op hun arbeidsrelatie. David Renkema ziet als LHV-jurist een toename van waarnemend huisartsen die in loondienst treden als huisarts in dienst van een huisarts (hidha). 'Ik zie een één-op-één-relatie met de toenemende aandacht voor de fiscale risico's die waarnemers nu al lopen en die praktijkhouders gaan lopen bij handhaving van de Wet DBA.' Een minstens zo belangrijk argument om in loondienst te gaan is dat hidha's meer dan waarnemend huisartsen kunnen 'landen' in de praktijk. Renkema: 'Het voelt soms alsof ik in

een spagaat zit als ik met waarnemers spreek. Als jurist moet ik hen adviseren om een beetje op afstand van de praktijk te blijven en bijvoorbeeld niet al te veel in de praktijkoverleggen mee te draaien. Fiscaal gezien doe je er simpelweg niet goed aan als waarnemer de verbinding te zoeken met de praktijk, omdat er dan sneller sprake is van een verkapt dienstverband. Tegelijk is dat een gek advies aan het adres van een huisarts, want betrokkenheid hoort tot de kern van het vak.'

■ VLIEGUREN

LHV-beleidsmedewerker Anke de Boer was betrokken bij het LHV-onderzoek Hoe wil de huisarts dokteren? uit 2019 en zag daarin dat 'jonge huisartsen vaak eerst ervaring willen opdoen én hun werkuren een beetje willen beperken in verband met een jong gezin'. Als ze eenmaal aardig wat 'vlieguren' hebben gemaakt, kiezen velen voor het praktijkhouderschap.

EINDELIJK
KAN IK ECHT
VOOR DEZE
PRAKTIJK
GAAN

FOTO: ARNO MASSEE

Anderen willen hun dokterswerk blijven combineren met bijvoorbeeld onderwijs en kiezen daarom eerder voor een baan in loondienst. 'Als je op het kruispunt van hidha of praktijkhouder staat, is het belangrijk om uitgebreid stil te staan bij je werkwenen voor de langere termijn. Wil je op termijn praktijkhouder worden? Zijn er mogelijkheden om als het ware junior-praktijkhouder te worden met beperkte taken? Of past een baan als hidha beter, bijvoorbeeld omdat je er andere dingen naast wilt blijven doen of omdat het ondernemerschap je niet

'Van beide kanten levert het dienstverband wat op en kost het iets'

aanspreekt? Ook de praktijkhouder moet zich vragen stellen: is hij of zij op zoek naar een volwaardige maat, of is er ook ruimte voor een huisarts die de komende jaren eerst stapsgewijs wil groeien, bijvoorbeeld als hidha? Wellicht maakt een gezamenlijk toekomstperspectief nu al een groeimodel mogelijk waar beide partijen zich goed bij voelen.'

■ FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Waarnemend huisartsen verwachten doorgaans dat ze er financieel flink op achteruit gaan als ze hun zzp-schap opgeven. Dat verschilt per persoon, zegt Renkema. 'Je hebt onderhandelingsvrijheid over je hidha-salaris; dat ligt niet bij voorbaat vast. Daarnaast maakt het bijvoorbeeld ook uit hoeveel ANW-diensten je als waarnemer deed. De ANW-tarieven die aan waarnemers worden betaald, liggen veel hoger dan dat wat hidha's in de ANW-zorg krijgen. De inkomsten

Martine Dam-Rehorst is sinds dit jaar hidha bij de praktijk waar ze de afgelopen jaren als waarnemend huisarts werkte. 'Nadat ik mijn opleiding had afgerond, heb ik eerst vijf jaar als hidha gewerkt en vervolgens, toen ik tegelijkertijd bij een tweede praktijk ging werken, vijf jaar als waarnemer. Bij die tweede praktijk ben ik begin dit jaar in dienst getreden als hidha.'

'De wet DBA en de fiscale regels waar je als zzp'er aan moet voldoen, waren de directe aanleiding. Ik wilde graag in één praktijk waarnemen, maar dat is best ingewikkeld. Ik moest daarnaast flink wat diensten doen bij verschillende huisartsenposten om aan de vereisten van de Belastingdienst te voldoen. Wat ik nog vervelender vond, was dat ik afstand moest houden tot de praktijk. Ik mocht eigenlijk niet op de site staan, kon geen aanspreekpunt voor klachten blijven, moest 'nee' zeggen tegen het verzoek om de ketenzorg voor ouderen te ontwikkelen. En dat allemaal terwijl ik me juist meer aan deze praktijk wilde verbinden. Dat voelde niet goed.'

Ze ging in gesprek met een collega-huisarts die hidha is en bestudeerde de cao. De praktijkhouder stond open voor een dienstverband en zo was de zaak snel beklonken. 'Over een aantal jaren wil ik de praktijk graag overnemen. Ik zou dat vanuit het waarnemerschap kunnen doen, maar blijf dan nog een paar jaar met die fiscale risico's zitten. Nu weten we zeker dat daar in de tussenliggende jaren geen gedoe van komt.' Financieel ging ze er niet op achteruit. 'Een beginnend waarnemer verdient weliswaar relatief veel, maar behalve inflatiecorrectie heb je weinig groeimogelijkheden, terwijl er voor een hidha loonschalen zijn. Na een aantal jaren is er daardoor helemaal geen groot verschil meer, zeker niet voor de dagpraktijk.'

Met de praktijkhouder sprak ze af dat ze vanuit haar dienstverband als hidha geen verplichtingen krijgt voor ANW-diensten. 'Dat is tekenend voor de positieve arbeidsrelatie die we hebben.' Ze doet wel ANW-diensten, maar dan buiten haar dienstverband om en vooral op plekken en tijden die haar voorkeur hebben. 'Die geef ik bij de Belastingdienst op als "resultaat overige werkzaamheden", dus zonder gebonden te zijn aan zzp-regels.'

'Ik ben vooral hidha geworden om écht bij de praktijk te horen. Mijn collega's zeggen dat ik er allang bij hoorde, maar het voelt toch anders. Nu kan ik nog meer gaan voor deze praktijk.'

Waarnemer of hidha – de afwegingen

Bent u waarnemend huisarts en overweegt u hidha te worden? Deze vragen kunnen helpen bij uw keuze:

- Valt het mij zwaar om op (zekere) afstand te blijven van de praktijk waarin ik werk?
- Ben ik op zoek naar continuïteit in de relatie met praktijkmedewerkers en patiënten?
- Wat is het ondernemersrisico mij waard? Denk aan het risico om tijdelijk geen werk te hebben, niet (automatisch) arbeidsrechtelijk beschermd te zijn, het risico van slechte re-integratiemogelijkheden bij langdurige ziekte en mogelijke fiscale onzekerheid.
- Vind ik het prettig om de bedrijfsvoering en administratieve lasten uit handen te geven?
- Vind ik het prettig om onder het gezag van een collega-huisarts te werken?

Als u besluit hidha te worden, kunt u in ieder geval over deze onderdelen van uw arbeidsovereenkomst onderhandelen: salaris, aantal vakantiedagen, dagindeling en taken die u wel of niet op zich neemt. Er zijn verschillende arbeidscontracten denkbaar: voor bepaalde tijd, voor onbepaalde tijd of een flexibel contract zoals een oproepcontract, een nul-urencontract of een min-max contract.

Op www.lhv.nl onder 'Producten' vindt u een keuzewijzer die u helpt om de afweging tussen waarnemen of loondienst te maken. Met juridische vragen kunt u – uiteraard ook als praktijkhouder – contact opnemen met de LHV.

in de dagpraktijk lopen niet zo ver uiteen voor een hidha en een waarnemend huisarts, al hangt dat af van de looninschaling van de hidha. Als je als waarnemer veel ANW-diensten draait, zul je er waarschijnlijk financieel op achteruit gaan als je kiest voor een dienstverband. Maar je moet naar het brede plaatje kijken, want naast inkomen speelt bijvoorbeeld ook werkzekerheid een rol. In coronatijd zijn sommige waarnemers plotseling veel minder ingezet. Dat risico loop je als niet als je in loondienst bent. Ook je inkomen bij langdurige ziekte moet je meenemen in de afweging. De inkomensvergelijking is dus niet zomaar te maken.'

Ook de praktijkhouder heeft uiteraard een afweging te maken, stelt Renkema, zeker met het oog op mogelijke handhaving door de Belastingdienst. Een waarnemend huisarts die hidha wordt, levert geen risico meer op voor naheffingen van de loonbelasting en

kan meer 'landen' in de praktijk. 'Van beide kanten levert het dienstverband iets op en kost het iets. Voor de praktijkhouder kan het fijn zijn om wat organisatorische taken te delegeren, samen te werken met een huisarts die echt verankerd is in de praktijk en ook om patiënten een vast gezicht te bieden. Mogelijk vraagt de hidha wel flexibiliteit in ruil voor het in dienst treden. De voors en tegens daarvan moeten beide partijen afwegen.'

■ PRAAT OVER WENSEN

Een open gesprek over de wensen en

'Een open gesprek over de wensen en mogelijkheden van flexibiliteit is belangrijk'

'Overgang geeft rust, maar levert lastige vragen op'

Antine van Kuilenburg, huisarts in Woerden, nam per 1 januari twee vaste waarnemers aan als hidha. Beiden werken al enige tijd in de praktijk, vanuit een heel verschillende situatie: de een is een jonge huisarts die na haar opleiding als waarnemer is gaan werken, de ander is zestig jaar en jarenlang praktijkhouder geweest. 'Het vaste waarnemerschap was voor ons alle drie een prima constructie, maar ik zag ook dat het op de lange termijn niet houdbaar is. Het gaat uiteindelijk natuurlijk toch wel lijken op een verkapt dienstverband. De overstap van waarnemer naar hidha vond ik ingewikkeld, zeker omdat ik twee zulke heel verschillende waarnemers had. Het waarneemtariëf kent in de praktijk niet veel verschil

in ervaringsjaren. Als je het verschil in ervaring wilt waarderen zou dat betekenen dat de jongste er in inkomen op achteruit ging en de oudste ongeveer op een gelijk inkomen zou blijven. Bij collega's in gezondheidscentra, die in de praktijk vaak onder de oude cao vallen, waren meer differentiatiemogelijkheden. Voor mij als praktijkhouder werd het hoe dan ook een stuk duurder. Kortom: voor ons alle drie was het financieel niet aantrekkelijk. Ik heb het toch gedaan omdat vast waarnemerschap op de lange termijn fiscaal simpelweg niet reëel is.' Het argument dat hidha's zich meer kunnen 'geven' aan de praktijk dan waarnemers, ziet Van Kuilenburg niet. 'Als waarnemers waren ze ook enorm betrokken. Natuurlijk draaiden ze

mogelijkheden van die flexibiliteit is belangrijk, zegt De Boer. Een hidha-contract is niet in beton gegoten. 'Je kunt bijvoorbeeld afspraken maken over de precieze werkdagen. Wie weet is het voor een hidha heel fijn om 's ochtends wat later te beginnen en heeft de praktijkhouder er op zijn beurt plezier van dat de hidha een avondspreekuur op zich neemt. Niet-patiëntgebonden taken kunnen wellicht deels vanuit huis worden gedaan. Zorg er in ieder geval voor dat je een beeld hebt van elkaars wensen en verwachtingen. Misschien vindt een hidha het fantastisch om mee te gaan naar contracteringsgesprekken. Als je er niet over praat, kom je er niet achter.'

Bovendien, benadrukt De Boer nogmaals: 'Hou bij alle afspraken de lange termijn in je achterhoofd. Een hidha die nu graag de schoolvakanties zoveel mogelijk vrij wil, vraagt dat misschien alleen maar voor de komende jaren.

Misschien wil hij of zij nu graag drie dagen werken, maar over een paar jaar misschien wel vier of vijf dagen. Als de praktijkhouder dat weet, kan het makkelijker zijn om nu wat ruimte te bieden.'

■ HIDHA ALS TUSSENSTATION

Uit het onderzoek Hoe wil de huisarts dokteren? blijkt dat de jongere hidha's hun dienstverband relatief vaak zien als tussenstation naar praktijkhouderschap. Bij oudere hidha's is doorgaans de combinatie met andere werkzaamheden de reden dat ze structureel voor een betrekking in loondienst kiezen. Hidha worden als opstap naar praktijkhouderschap is een optie, zegt Renkema. 'Ik zou dat alleen aanraden als het praktijkhouderschap om bepaalde redenen nog een paar jaar op zich laat wachten. Dan voorkom je met een hidha-dienstverband in de tussenliggende jaren fiscale problemen.' ¶

DE WET DBA HOE ZAT HET OOK ALWEER?

De wet DBA, die waarnemers en praktijkhouders al jarenlang boven het hoofd hangt als een zwaard van Damocles, is in 2016 al ingevoerd. Die wet regelt de fiscale verhouding tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers en beschrijft wanneer er in die verhouding wel of geen sprake is van een dienstverband. Deze wet is totnogtoe niet gehandhaafd vanwege onduidelijkheden en discussie. Het voornemen is om wel te gaan handhaven, al is het moment waarop dat gaat gebeuren onduidelijk – op zijn vroegst 1 oktober. De komst van een nieuw kabinet maakt die datum onzeker.

Toch zijn er ook nu al fiscale risico's. Waarnemers moeten meerdere opdrachtgevers hebben en niet te veel leunen op één daarvan om als ondernemer te worden gezien en bijbehorende fiscale voordelen te krijgen. Als de Belastingdienst constateert dat er geen sprake was van ondernemerschap, moeten de fiscale voordelen worden terugbetaald. De handhaving van deze regelgeving is niet opgeschort.

altijd al mee in patiëntoverleggen. Dat vind ik noodzakelijk voor goede patiëntenzorg. Op de werkvloer maakt het voor ons echt geen verschil, waarnemer of hidha. En toegenomen zekerheid van beide kanten zie ik ook niet echt. Als waarnemer hadden ze een opzegtermijn, als hidha ook. Dus ik heb niet méér zekerheid dat ze blijven. En zij zelf in feite ook niet, want als het echt niet functioneert moet je toch samen een oplossing zoeken. Dat geldt trouwens ook bij een waarnemer die langer bij je werkt. Ik vond de overgang ingewikkeld, ook qua onderlinge verhoudingen. Je wordt er niet per se gelukkiger van als je braaf de wet uitvoert. Anderzijds geeft het ook wel rust dat we ons nu geen zorgen hoeven te maken over controle van de Belastingdienst – de fiscale constructie van vast waarnemerschap was inderdaad op z'n minst troebel.'

FOTO: ANNELIEN NIJLAND

